

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: 413/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

175/2011. (VI. 22.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. augusztus 9-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. június 22-én dr. Kozma Ákos elnökhelyettes, testületi tag és dr. Fėja András testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2010. augusztus 9-én terjesztette elő a panaszát, amelyben előadta, hogy panasszal kíván élni a vele szemben 2010. augusztus 3-án fogatosított intézkedések miatt.

1) Előadása szerint az említett napon élettársával egy kisboltba mentek el vásárolni, ahonnan kifelé jövet egy fiatal lánnyal találkoztak szembe. A panaszos azt mondta a lánynak, hogy ki van kapcsolódva a fülbevalója, és közelebb lépett, hogy bekapcsolja, azonban e helyett eltulajdonította az ékszert, majd hazament. Később rendőrök jelentek meg a házánál, és kihívták az utcára, majd a kapun kívül kipakoltatták vele a zsebeit. Letérdepeltették a földre, és ott kellett várnia, amíg a rendőrök a fülbevalót keresték, amit egyébként a panaszos félelmében a földre ejtett. Mintegy fél órát kellett a kapu előtt térdepelnie, és már nagyon fájt a térd, amikor a rendőrök beültették a szolgálati gépkocsiba. Itt beült mellé az egyik rendőr és egy településőr, majd mindketten ütlegetni kezdték a könyökükkel a fején és a felső testén.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Ezután beszállították a rendőrkapitányságra, bevitték az épületbe, majd a folyosón leültették. Itt az egyik rendőr fejbe rúgta, illetve „tenyeres ütésekkel” mérték a fejére. Legalább négyen bántalmazták, majd a fogdán helyezték el.

2) A panaszos beadványához csatolva megküldte az előállításáról kiállított igazolást, amelynek tanúsága szerint szabadságát 2010. augusztus 3-án 11 óra 45 perctől 17 óra 15 percig korlátozták. Az iraton szereplő megjegyzések szerint a panaszosnak az előállítás időtartama alatt sérülése és panasza nem keletkezett. Az igazolást a panaszos aláírásával ellátta.

3) A Testület a panaszbeadvány ismeretében arra kérte a panaszost, hogy előadását kérdésekre válaszolva egészítse ki. A panaszos a Testület kérdéseit tartalmazó levelet átvette, arra azonban nem válaszolt.

A levelet ugyanakkor olvasta a panaszos édesapja, aki telefonon jelezte a Testületnek, hogy nem tudja, a fia hol tartózkodik, ugyanakkor rendelkezésére áll egy, a D. Városi Önkormányzat Járóbeteg Szakrendelésén kiállított lelet, amelyet utóbb telefax útján a Testület rendelkezésére is bocsátott.

A lelet tanúsága szerint a rendelésen a panaszos 2010. augusztus 11-én jelent meg. Kórelőzményként az orvos rögzítette, hogy a panaszost – előadása szerint – mintegy egy héttel korábban akarattal megrúgták a fején, és a háziorvos küldte röntgenvizsgálatra. Az irat tanúsága szerint a panaszos fején, a bal oldali temporális régióban, a hajas fejbőrön minimális duzzanat, nyomásérzékenység tapasztalható. A diagnózis pedig: a koponya zúzódása, testi erővel elkövetett testi sértés.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A panaszossal szemben intézkedő rendőr, T. V. r. zászlós a sérelmezett eseményekkel összefüggésben a következő tartalommal készített 2010. augusztus 3-án jelentést.

Az említett napon 11 óra 45 perctől kezdődően a panaszossal szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-a (1) bekezdésének I. fordulata alapján igazoltatást, a 31. § (1) bekezdése szerint személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását, illetve a 33. § (1) bekezdésének a) pontjára figyelemmel szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy elfogását hajtotta végre. Az intézkedés során a panaszossal szemben az Rtv. 47. §-a értelmében testi kényszert, valamint a 48. § b) és c) pontjai alapján – támadásának és szökésének megakadályozása érdekében – bilincset alkalmazott. A bilincselés 11 óra 45 perctől 12 óra 45 percig tartott.

A jelentés utal rá, hogy a panaszosnak az intézkedés során sérülése, valamint a rendőri fellépés során anyagi kára nem keletkezett. A panaszos a fogvatartásról hozzátartozója vagy más személy értesítését nem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló cselekményekről a jelentés az alábbiak szerint számol be. 2010. augusztus 3-án az ügyeletes tiszt utasítására jelent meg a panaszolt események helyszínén, mivel onnan bejelentés érkezett erőszakos bűncselekmény elkövetéséről. A helyszínre érve a bejelentő fogadta a rendőrt, aki elmondta, hogy néhány perccel korábban a gyermeke füléből egy ismeretlen személy a boltban kitepte arany fülbevalóját, és azzal elmenekült. A rendőr a helyszín közelében adatgyűjtést hajtott végre, illetőleg forrányomon üldözni kezdte az elkövetőt, akiről sikerült megtudnia, hogy merre menekült.

Az elkövetőt, vagyis a panaszost végül a rendőr fel tudta tartóztatni, és intézkedés alá vonta. Ennek során a rendőr testi kényszerszerűt alkalmazott a panaszossal szemben, aki ennek hatására a földre került, majd a rendőr meg is bilincselte. Ezután a zászlós átvizsgálta a panaszos ruházatát, majd a személyt priorálta.

A panaszos a rendőr kérdéseire válaszolva elmondta, hogy ő tépte ki a sértett gyermek füléből a fülbevalót, amit menekülés közben egy füves területen eldobott. Ezt követően a helyszínre érkezett a sértett gyermekkorú személy és a törvényes képviselője. A sértett minden kétséget kizáróan felismerte az elkövetőt a panaszos személyében.

Az elfogást követően a zászlós a panaszost előállította a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra. 11 óra 45 perckor a panaszos szóban kapott tájékoztatást a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. § (4) bekezdése alapján a védelemhez való jog gyakorlásáról. Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján továbbá tájékoztatást kapott az előállítás okáról és igazolást vett át annak időtartamáról. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2.§ (8)-(9) bekezdései és a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. §-a alapján jogairól és kötelezettségeiről szintén tájékoztatásban részesült.

A panaszost végül 13 óra 30 perckor helyezték el a Rendőrkapitányság előállító helyiségében.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a jelentésben megjelölt intézkedések végrehajtása és a kényszerítő eszközök alkalmazása jogszerű és szakszerű volt, a rendőri fellépés során nem sérült továbbá az arányosság követelménye sem.

2) A Dunaújvárosi Rendőrkapitányságon 2010. augusztus 3-án 11 óra 42 perckor rögzített hivatalos feljegyzés tanúsága szerint az említett időpontban egy román állampolgár tett bejelentést a kapitányságra arról, hogy M. településen árusítást végzett, amikor a közeli boltban a gyermeke füléből egy ismeretlen személy kitepte az arany ékszerét, és azzal elmenekült. Az irat rögzíti továbbá, hogy a bejelentés ideje 11 óra 40 perc volt, a rendőrség a helyszínre 11 óra 42 perckor vonult ki, a rendőrök 11 óra 55 perckor megérkeztek, és a feladatot 14 óra 50 perckor fejezték be. Annak során adatgyűjtés és előállítás zajlott, jelentés és feljelentés készült.

3) Az intézkedő rendőr, T. V. r. zls. az események napján a panaszossal szemben büntető feljelentést tett, mert megállapítása szerint a panaszos a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 316. §-a szerinti kisebb értékre elkövetett lopás

vétségét valósította meg. A feljelentés a zászlós jelentéséhez képest csupán annyi többlet információt rögzít, hogy az eltulajdonított ékszer értéke a sértett törvényes képviselőjének nyilatkozata szerint 50 000 Ft, és a sértetten a rendőr kiérkezésekor nem volt sérülés látható. Az ékszert az elkövető által megjelölt helyen nem találták meg.

4) A fogdakönyv vonatkozó, másolatban megküldött oldalának tanúsága szerint a panaszost bűncselekmény elkövetése miatt fogták el és állították elő, és 2010. augusztus 3-án 13 óra 30 perckor fogadták be a fogdára, ahonnan – kihallgatását követően – 17 óra 22 perckor távozott.

5) Az intézkedést foganatosító T. V. r. zls. 2010. augusztus 30-án korábban készített jelentését az alábbiakkal egészítette ki.

A sérelmezett események napján 9 és 19 óra között látott el szolgálatot körzeti megbízottként egy településőrrel. A helyszínen végzett adatgyűjtést követően, a menekülési irányt figyelembe véve a zászlós a közelben megpillantott egy személyt, aki ezt észelve menekülni kezdett. Az úton párhuzamosan haladva az elkövető mellett a rendőr több alkalommal felszólította az elkövetőt a „Rendőrség! Törvény nevében...” szavak előrebocsátásával, hogy álljon meg és igazolja magát. Ennek az érintett nem tett eleget, hanem tovább futott. A zászlós megjegyzi, hogy a menekülő személy jól hallhatta a többszöri felszólítást, mivel a távolság közöttük legfeljebb 3 méter lehetett, és a felszólításra többször is a rendőrré nézett. Ezt követően az útkereszteződésben a rendőr az elkövető elé kanyarodott, majd kiugrott a járműből. A menekülő személy egy ingatlan felé vette az irányt, hogy annak kapuján bemenjen. Ekkor a rendőr az elkövető bal alkarját megragadta, és visszatartotta. Utóbbi azonban kirántotta a karját a fogásból, és újra megpróbált bemenni az ingatlanba. A rendőr ekkor ismét testi kényszert (megfogást) alkalmazott, és felszólította az elkövetőt, hogy hagyja abba az ellenszegülést, valamint igazolja magát. Az érintett ennek továbbra sem tett eleget.

A rendőr az elkövetőt a szolgálati gépkocsi elé vezette, majd közölte vele, hogy átvizsgálja a ruházatát, mivel az adatait nem volt hajlandó bemondani, de feltételezhető volt, hogy az eltulajdonított tárgy nála van. A jármű mellett tartott elkövető továbbra sem engedelmeskedett, és a jármű jobb oldali első sárvédőjébe belekapaszkodott mindkét kezével. Az ellenszegülés megtörése céljából a rendőr az ellenálló személy bal vállát bal kézzel, nyitott tenyérrel megtámasztotta, és az autónak nyomta, majd mivel az érintett a fogásból továbbra is szabadulni próbált, a tanult önvédelmi fogásokkal egyensúlyából kibillentette, és a földre vitte, ahol vele szemben hátrabilincselést alkalmazott. Ezt követően volt lehetősége a rendőrnek átvizsgálni az érintett ruházatát, amelynek során megtalálta a személyi okmányait.

A feltett kérdésekre az érintett elismerte a jogellenes cselekmény elkövetését, és elmondta, hogy a ház előtt, menekülés közben eldobta a fülbevalót. Időközben érkezett a helyszínre a sértett családja, és a településőrrel együtt keresni kezdték az ékszert az elkövető által megjelölt helyen.

A rendőr mindezeket követően felállította az elkövetőt, és a ház kerítéséhez kísérte. Itt pedig mivel korábbi magatartása miatt kiszámíthatatlannak ítélte a viselkedését – tartott szökésétől, valamint támadásától is –, továbbá mivel egyedül tartózkodott intézkedésre jogosult személyként a helyszínen, az elkövetőt a kerítéssel szemben a földre térdeltette. Ezután volt csupán lehetősége arra, hogy rádióforgalmazást bonyolítson az ügyeletes tiszttel. Kérte tőle az

érintett személy priorálását, majd beszámolt az intézkedésről, illetőleg segítséget kért a helyszínre az előállítás végrehajtásához.

A bejelentéstől számítva kb. 10 perc elteltével a szomszédos település körzeti megbízottjai, S. Z. r. főrm. és S. T. r. főrm. érkeztek a helyszínre. A zászlós a kiérkező rendőrökkel közölte a történetet, illetőleg kérte közreműködésüket az előállítás biztonságos végrehajtásában.

Az intézkedés eredményes befejezése után a zászlós közölte az elkövetővel – vagyis a panaszossal – a nevét, rendfokozatát, azonosító számát, valamint a beosztási helyét, továbbá azt, hogy szolgálati járművel a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra fogja előállítani bűncselekmény elkövetése miatt. Jelezte a panaszosnak az előállítás várható időtartamát, majd a szolgálati jármű hátsó ülésén középre beültette. A gépkocsit S. T. r. főrm. vezette, a jobb első ülésen S. Z. r. főrm. foglalt helyet. A hátsó ülésen baloldalon a zászlós, középen az előállított személy, jobb oldalon pedig településőr foglalt helyet.

A Dunaújvárosi Rendőrkapitányság udvarára érkezve a zászlós a panaszost kiszállította a szolgálati gépkocsiból, és az előállító helységbe kísérte, ahol közölte vele, hogy az intézkedéssel szemben hol és kinél élhet a panaszjogával. A panaszos ekkor azt közölte, hogy nem kíván panasszal élni a rendőri intézkedéssel szemben. A zászlós a panaszost 13 óra 30 perckor adta át a rendkívüli őrnök.

A jelentés végén a zászlós megjelöli az intézkedés során alkalmazott jogszabályhelyeket. Eszerint az elfogásra forrónyomon üldözés során, az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján, bűncselekmény elkövetése miatt került sor, amelyet követően a panaszossal szemben az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontjaira figyelemmel, hátra helyzetben bilincset alkalmazott, mivel a panaszos támadásától és szökésétől tartani lehetett. Ezek után az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése értelmében, igazoltatás keretében megállapította a panaszos személyazonosságát, majd a 31. § (1) bekezdése szerint a személyi szabadságában korlátozott személyt átvizsgálta.

Megjegyzi továbbá, hogy a beszállítás során, illetve jelenlétében az intézkedés alá vont személlyel szemben további testi kényszer alkalmazására nem került sor, mivel arra nem volt szükség.

6) Az előállítás végrehajtásában közreműködő S. T. r. főrm. 2010. augusztus 30-án az alábbi tartalommal készített jelentést.

2010. augusztus 3-án a főtörzsőrmester S. Z. r. főrm.-rel látott el szolgálatot, amelynek során az ÜTI utasítására jelent meg a sérelmezett intézkedés helyszínén, ahonnan T. V. r. zls. kért segítséget egy fő előállításához. A zászlós nem rendelkezett az előállítás biztonságos végrehajtásához szükséges feltételekkel, mivel egy településőrrel látott el szolgálatot.

A helyszínre érve a főtörzsőrmester kiszállt a szolgálati gépkocsiból, a napszaknak megfelelően köszönt, majd felvette a kapcsolatot a helyszínen tartózkodó T. V. r. zls.-sal. A zászlós közölte, hogy a helyszínen tartózkodó személyt elő kívánja állítani a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra bűncselekmény elkövetése miatt. Az érintett a főtörzsőrmester helyszínre érkezésekor már meg volt bilincselve (kezai hátra helyzetben), és egy ház kerítése előtt térdelt. Az intézkedés alá vont személyt a zászlós a főtörzsőrmester jelenlétében tájékoztatta az előállítás okáról, majd a szolgálati gépkocsihoz kísérték, és annak hátsó ülésén

középre beültették, mivel a két főtörzsőrmesterrel T. V. r. zls. és a településőr is együtt tartott a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra.

A szolgálati járművet a jelentést készítő rendőr vezette, mellette a jobb első ülésen S. Z. r. főrm. foglalt helyet, míg a hátsó ülésen bal oldalt T. V. r. zls., középen az előállított személy, jobb oldalt pedig a településőr ült. A Dunaújvárosi Rendőrkapitányság udvarára érkezve az intézkedés alá vont személyt a gépkocsiból kiszállították, és az előállító helyiségbe kísérték, ahol a rendkívüli őr sérülés- és panaszmentesen átvette.

A főtörzsőrmester megjegyzi, hogy a beszállítás során a panaszossal szemben testi kényszer alkalmazására nem került sor.

7) S. Z. r. főrm. S. T. r. főrm.-rel közel azonos tartalommal készített az ügyel összefüggésben 2010. augusztus 30-án jelentést. Az irat a 7) pontban foglaltakhoz képest az alábbi többletinformációt tartalmazza.

Amikor a főtörzsőrmester az intézkedés helyszínére érkezett, ott jelen volt – az intézkedés alá vont személyen, a zászlóson és a településőrön kívül – a sértett is a családtagjaival együtt. Utóbbi személyek, tehát a sértett és családjának tagjai, valamint a településőr az eltulajdonított ékszert keresték, amelyet az elkövető – elmondása szerint – a közeli füves árokparton dobott el. A zászlós az intézkedés alá vont személy mellett állt, és elmondta, hogy az érintett többször szökni próbált. A főtörzsőrmester közölte a zászlóssal, hogy az előállítás végrehajtásában fog segítséget nyújtani, amelyet követően a zászlós a panaszost az előállítással összefüggő tájékoztatással látta el, annak során az előállítás várható időtartamát is közölte.

A panaszost a rendőrök 13 óra 30 perckor adták át a rendőrkapitányságon. A főtörzsőrmester szintén utal rá, hogy a beszállítás során a panaszossal szemben testi kényszer nem alkalmaztak, mivel nem volt rá szükség.

8) T. T. r. őrm. 2010. augusztus 30-án készített jelentést az esettel összefüggésben. Előadása szerint a sérelmezett események napján nappalos szolgálatot látott el, amelynek során 13 óra 30 perckor S. T. r. főrm. előállította a panaszost a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra. Az érintettet az őrmester átvette, majd befogadta az előállító helyiségbe. Ennek során a panaszos nem tett olyan kijelentést, hogy rendőr vagy más személy bántotta volna. A ruházátvizsgálás során továbbá az őrmester a panaszoson sérülést nem látott. A befogadást követően a hármas számú zárkában helyezte el, ahol folyamatos vízvételi lehetőség van. A jelentés szerint az őrmester nem észlelte azt sem, hogy a panaszost az előállító helyiségben való tartózkodása során bárki bántotta volna. A szabadon bocsátás aznap 17 óra 22 perckor zajlott.

9) A sérelmezett eseményeknél jelen volt egy településőr, akit a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságon 2010. augusztus 30-án tanúként hallgattak ki.

Elmondása szerint a sérelmezett események idején T. V. r. zls.-sal volt szolgálatban. Dél körüli időben kereste telefonon az ügyelet a zászlóst azzal, hogy Mezőfalván történt egy rablás, ezért a zászlós és a településőr arrafelé vették az irányt.

Pontos házszámot a településőr nem tudott megjelölni, de a helyszínt le tudta írni. Arra emlékezett továbbá, hogy az udvaron, ahová megérkeztek, jelen volt a sértett kislány és a szülei. Ők elmondták, hogy a kislányukat vásárolni küldték, és amikor kijött a boltból, akkor egy személy kivette a füléből a fülbevalót, és elszaladt. Nevén nem tudták nevezni a személyt és személyleírást sem tudtak adni róla, csak annyit mondtak, hogy merrefelé szaladt el. A bolt előtt ott tartózkodott egy lány is, aki látta az esetet, és el tudta mondani, hogy milyen külsejű személyt kell keresni.

A településőr és a zászlós elindult abba az irányba, amerre a szülők mutatták, és röviddel később észrevettek egy személyt, aki szaladt, és akinek a ruházata megfelelt a leírásnak. A településőr és a rendőr a személy után ment, majd amikor utolérték, a zászlós felszólította, hogy álljon meg, mert igazoltatásnak kívánja alávetni. Az érintett a felszólításnak nem tett eleget, hanem megpróbált bemenni egy közeli ház udvarába. Ez azonban nem sikerült neki, mert a kiskapu résnyire kinyitódott, utána pedig visszacsapódott. Ekkora a zászlós kiugrott az autóból, és elkapta a férfi bal csuklóját, hogy visszatartsa. Az elfogást követően a zászlós megkérdezte az érintettet, hogy ő lopta-e el a kislánytól a fülbevalót, amit az érintett beismert.

Ezután a zászlós megkérte az elkövetőt, hogy menjen oda az autóhoz, pakolja ki a zsebeit, és tegye fel a kezét az autóra, mert ruházatának az átvizsgálását hajtja végre. Mivel ennek az elkövető nem tett eleget, a zászlós a felszólítást megismételte, végül pedig – mivel nem volt hajlandó eleget tenni a felszólításainak – az elkövetőt leterítette a földre, hogy megbilincselje. A zászlós, miután hátrabilincselte az elkövető kezeit, letérdeltette a kapu elé. A térdepeltetés a településőr megállapítása szerint nem tartott tovább, mint 10 perc, mivel csak azt kellett megvárni, hogy a rendőri segítség a helyszínre érkezzen. A várakozás ideje alatt megérkezett a sértett is a szüleivel, és a sértett egyértelműen felismerte az elkövetőt. Ekkor megkérdezték az elkövetőt, hogy hol van fülbevaló, aki elmondta, hogy azt a ház előtti füves területen dobta el. A településőr a rendőrrel és a szülőkkel tüzetesen átvizsgálta a füves részt, de nem találták meg az ékszert. Ez idő alatt a helyszínre érkezett két rendőr, akik beültették az elkövetőt a szolgálati gépkocsiba, és beszállították a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra. Velük tartott a zászlós és a településőr is.

A településőr kérdésre válaszolva elmondta, hogy az intézkedésben nem vett részt aktívan, sem a bilincselésben, sem a ruházatátvizsgálásban nem segédkezett, azoknak csupán szemtanúja volt. A zászlós – emlékezet szerint – az intézkedés során nem alkalmazott erőszakot, az elkövetőt nem bántalmazta, és a kapitányságra való beszállítása során az elkövető sem panaszkodott arra, hogy bármilyen sérülése keletkezett volna.

10) A panaszos kihallgatását – a csatolt jegyzőkönyv tanúsága szerint – 2010. augusztus 3-án 15 órától kezdődően végezték el a kapitányságon. A panaszos a cselekmény elkövetését beismerte. A kihallgatást végző rendőr a jegyzőkönyvet 15 óra 23 perckor zárta le.

11) A Dunaújvárosi Rendőrkapitányság vezetőjének a Testület megkeresésére írt válaszelevele a sérelmezett eseményekkel összefüggésben a fent említetteken túl az alábbi releváns információkat tartalmazza.

A szolgálatban lévő körzeti megbízottak a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 10/2010. (OT 6.) ORFK utasítás 4. § (1) bekezdésének a) pontja alapján nyári szolgálati öltözetben látták el szolgálatukat. Ruházatuk rendelkezett

mindennemű ékítménnyel. Az Rtv. 20. §-a (1) bekezdésének megfelelően egyenruhája és azonosító jelvénye igazolta az intézkedő rendőrt, továbbá az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése alapján az intézkedés befejezése után közölte nevét, rendfokozatát, azonosító számát és beosztási helyét.

A panaszossal szemben az intézkedés helyszínén az Rtv. 47. § (1) bekezdése, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 59. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján került sor testi kényszer alkalmazására. A rendőrkapitányságon a rendőrök a panaszossal szemben már nem alkalmaztak testi kényszert.

Az előállító helyiségben, ahol a panaszost elhelyezték, folyamatosan biztosított a vízellátás, így a panaszos hozzájuthatott ivóvízhez, étkezési szándékáról azonban nem nyilatkozott.

Az előállítás ideje alatt sor került a feljelentési jegyzőkönyv felvételre, a tanúk kihallgatására és a gyanúsított ki hallgatás rögzítésére is.

Videofelvétel a történetről nem készült.

12) A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének a Testület megkeresésére küldött válaszlevele a fentiekén túl a következő érdemi információt rögzíti.

A megyei rendőrfőkapitány megállapítása szerint a panaszos elfogást követő bilincselése az Rtv. 48. §-ának b), c) és d) pontjai alapján jogszerűen, továbbá az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményeinek megfelelően zajlott a Szolgálati Szabályzat 60. §-a (6) bekezdésének a) pontja alapján, a kezek hátrabilincselésével.

Az eljáró zászlós azon magatartása kapcsán, amelynek során – mivel a panaszos magatartását kiszámíthatatlannak ítélte meg – a panaszost a földre térdepeltette esetleges menekülésének megakadályozása, megnehezítése érdekében, különös figyelemmel arra, hogy intézkedésre jogosultként ekkor még egyedül volt a helyszínen, a főkapitány utal a Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (4) bekezdésében foglalt rendelkezésre, miszerint a rendőri intézkedés közben körültekintően kell eljárni, és a rendőrnek arra kell törekedni, hogy megelőzze, hogy megtámadják, lefegyverezzék, figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják, vagy jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel. Az elfogott személy átmenetileg történő földre térdepeltetése a rendőr jelentéstételi kötelezettségének teljesítése és a segítségkérés biztonságos végrehajtása érdekében a főkapitány megítélése szerint az arányosság követelményeivel összeegyeztethető eljárás, amely nem hozta a panaszost megalázó helyzetbe.

A megyei kapitányság vezetője úgy véli továbbá, hogy a panaszos előállítása az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének b) pontja alapján törvényesnek tekinthető, az elfogására tekintettel ugyanakkor az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdésében foglaltak is megfelelően irányadók.

A válaszlevél szerint a felterjesztett iratok arra utalnak, hogy a panaszos a fogvatartás során nem kért élelmet. Megjegyzi ugyanakkor, hogy az előállítottak élelmezése a kapitányságon megoldott, erre a célra az ügyeleten ún. állandó előleget biztosítanak.

Végül jelzi a főkapitány, hogy ugyan a felterjesztett iratok cáfolják a panaszos azon állítását, hogy őt az intézkedő rendőrök és a településőr szállítás közben, majd a rendőrségi objektumban bántalmazták, nem hagyta figyelmen kívül a panaszban írtakat, és a Btk. 226. §-ába ütköző bántalmazás hivatalos eljárásban vétsége gyanúja alapján Sz. Városi Nyomozó Ügyészségen a szükséges eljárást kezdeményező lépéseket tett.

13) A fenti iratok tartalmának megismerését követően a Testület újabb megkereséssel fordult a Dunaújvárosi Rendőrkapitányság vezetőjéhez. A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője a Testület kérdéseire válaszelevelében az alábbiak szerint nyilatkozott.

A panaszos 11 óra 40 perckor történt elfogását követően 13 óra 30 perctől 17 óra 22 percig tartózkodott a rendőrség épületében. Gyanúsított kihallgatása után őrizetbe vételére nem került sor, így orvosi vizsgálata sem őrizet elrendelése miatt, sem más okból nem vált szükségessé. Orvosi vizsgálattal összefüggésben keletkezett dokumentumokat ezért a rendőrség nem tudott a Testület rendelkezésére bocsátani.

A Testület megkeresése alapján a rendőrség előzménykutatást végzett az ügyeleti rádióforgalmazás hanganyagában a 2010. augusztus 3-án 11 óra 40 perc és 13 óra 30 perc közötti időintervallum vonatkozásában. A rendőrfőkapitány ezzel kapcsolatosan megjegyzi, hogy két rádióforgalmazási lehetőség biztosított: az egyik egy számítógép alapú kommunikációs eszköz hangrögzítéssel, míg a másik megoldásban a hangrögzítés nem biztosított. A visszahallgatás eredményeként a konkrét eseményekhez kapcsolódó hanganyag nem volt beazonosítható, aminek feltételezhető oka vagy az, hogy rádióforgalmazás a konkrét esetben nem zajlott, vagy azt nem a hangrögzítést biztosító rendszeren keresztül végezték.

III.

A panaszos előadása és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratok alapján a Testület megvizsgálta a panaszos igazoltatásának, ruházata átvizsgálásának és előállításának jogszerűségét, a szabadságkorlátozás időtartamának arányosságát, valamint a panaszossal szembeni testi kényszer és jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai kényszer alkalmazásának körülményeit.

Vizsgálata során a Testület – a rendőri intézkedés előzményei tekintetében – a rendőrségi verzióból indult ki, mivel a panaszos megtalálásának és azonosításának módjával, a panaszos menekülésével és megállításával kapcsolatban a rendőrségi iratokban foglaltakat találta életszerűbbnek (így például nem indokolt, hogy ha a panaszos – amint állítja – már korábban hazaért a fülbevalóval, akkor a rendőrök megjelenése után azt magával vitte a ház elé, és ott rejtette el a fűben).

Az eljárás során a Testület megállapította, hogy a panaszolt intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54. § (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz és az ugyanezen törvényhelyből levezethető testi épséghez, az 55. § (1) bekezdésében rögzített személyi szabadsághoz és az 59. § (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület az intézkedések kapcsán elsőként azt vizsgálta, hogy az adott körülmények között keletkezett-e az eljáró rendőrnek intézkedési kötelezettsége.

a) Azzal összefüggésben, hogy a panaszos magatartását miként vizsgálhatja, a Testület fontosnak tartja rögzíteni az alábbiakat.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése a Testület hatáskörét az Rtv. V. fejezetében szabályozott intézkedésekre, a VI. fejezetben szereplő kényszerítő eszköz-alkalmazásokra, valamint a IV. fejezetben szereplő általános elvekre korlátozza. Ennek értelmében a Testület hatáskörén kívül esik annak megállapítása, hogy a panaszos elkövetett-e a rendőri intézkedést megelőzően bűncselekményt.

A Testület ugyanakkor utal töretlen gyakorlatára, miszerint azt vizsgálnia kell, hogy a jogellenes cselekmény elkövetésének az adott intézkedéshez szükséges fokú gyanúja fennállt-e. Abban az esetben ugyanis, ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését olyan esetekben, amikor a rendőrség jogalként bűncselekmény gyanújára hivatkozik, az alapjog-korlátozás vizsgálata kiüresedne. Ebben a körben a Testület az alábbiakat rögzíti.

b) A rendőri intézkedés alapjául a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságon 2010. augusztus 3-án rögzített bejelentés szolgált, amelyet egy román állampolgár tett, miután gyermeke füléből egy ismeretlen személy kitépte az arany ékszert.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy „a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”. Az Rtv. előírásait a Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdésében az alábbiakkal egészíti ki: „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli”.

A hivatkozott rendelkezések egyértelműen rögzítik, hogy a rendőr köteles intézkedést kezdeményezni, ha jogellenes cselekményt, így például bűncselekményt megvalósító magatartást észlel, vagy ilyenről tájékoztatják. A Testület megítélése szerint a helyszínrre kikergetett rendőr intézkedési kötelezettségét a bejelentés és a helyszínen azzal összefüggésben beszerezett további információk – amelyek a bejelentés valódiságát támasztották alá – egyértelműen megerősítették.

A rendőr tehát megfelelő jogszabályi felhatalmazás birtokában, törvényi – intézkedési – kötelezettségének eleget téve járt el a bűncselekmény elkövetésének helyszínén.

A panaszossal szembeni konkrét rendőri fellépés kiváltó oka a rendőr előadása szerint az volt, hogy a helyszínén végzett adatgyűjtést követően, a menekülési irányt is figyelembe véve a közelben megpillantott egy – a személyleírásnak megfelelő – személyt, aki ezt észlelve menekülni kezdett. A rendőr a panaszost előbb többször is felszólította, hogy álljon meg, majd amikor ennek nem tett eleget, megállásra kényszerítette. A panaszos röviddel ezután a bűncselekmény elkövetését beismerte.

A panaszos beadványában az eseményeket némiképp eltérően adta elő. A bűncselekmény elkövetését maga is elismeri, azt állítja ugyanakkor, hogy otthon tartózkodott, amikor rendőrök jelentek meg a házánál, akik kihívták az utcára, majd a kapuban intézkedés alá vonták.

A felek eladásában mutatkozó ellentmondás miatt nem állapítható meg kétséget kizáróan a történések pontos menete, bizonyos azonban, hogy az intézkedő rendőr egy bejelentést követően, a helyszínen végzett információgyűjtés alapján jutott el a panaszoshoz, akivel szemben bűncselekmény elkövetésének gyanúja merült fel.

Figyelemmel arra, hogy a bejelentés alapján a rendőrnek intézkedési kötelezettsége állt fenn a bűncselekmény körülményeinek, esetlegesen az elkövetőnek a mielőbbi felderítésére, tekintettel továbbá arra, hogy az adatgyűjtés során egyértelműen a panaszos személyével kapcsolatos adatok merültek fel, a Testület jogszerűnek minősítette az érintett rendőr azon eljárását, amelynek keretében a panaszost intézkedés alá vonta.

Ezt követően a Testület a panaszossal szemben fogatosított konkrét intézkedések jogszerűségét értékelte.

2) A panaszos igazoltatását a rendőr – jelentésének tanúsága szerint – az Rtv. 29. §-a (1) bekezdésének I. fordulata alapján hajtotta végre.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A bűncselekménynek a rendőri fellépéshez szükséges fokú gyanújára tekintettel a rendőr részéről nyilvánvalóan elkerülhetetlen volt a panaszos személyazonosságának megállapítása, így a Testület az igazoltatást az Rtv. 29. §-a (1) bekezdésének I. és II. fordulata alapján is, tehát a közrend és a közbiztonság védelme érdekében, továbbá bűnüldözési célból is egyértelműen jogszerűnek minősítette, és a személyes adatok védelméhez való alapjog megsértését nem állapította meg.

3) Az igazoltatást követően sor került a panaszos ruházatának átvizsgálására is.

Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést fogatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

A 29. § (6) bekezdése értelmében a rendőr az igazoltatott személy ruházatát átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

A Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdése értelmében a ruházat átvizsgálása – többek között – bűncselekmény tárgyi bizonyítási eszközeinek felkutatására irányulhat.

A rendőri jelentés értelmében a rendőr közölte a panaszossal, hogy átvizsgálja a ruházatát, mivel feltételezhető, hogy az eltulajdonított tárgy nála van.

Az eset körülményei alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos ruházatának átvizsgálása indokolt volt, mivel az intézkedéshez szükséges fokú szintű gyanú állt fent arra nézve, hogy az eltulajdonított fülbevaló még a – cselekmény elkövetését egyébként elismerő – panaszosnál van.

A ruházatátvizsgálás ezért szintén indokolt jogkorlátozásnak tekintendő, amelynek eredményeként a panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga nem szenvedett sérelmet.

4) A panaszost végül az intézkedő rendőr a helyszínről a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra állította elő. A rendőr eljárását a Testület az alábbiak szerint értékelte.

a) A rendőri jelentés szerint az előállítás jogalapjául az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja szolgált, amely szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. A Szolgálati Szabályzat 42. §-ának (1) bekezdése a fenti rendelkezést azzal egészíti ki, hogy a rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi rendőri szervhez állítja elő.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 126-128. §-ához fűzött indokolás szerint tettenérés akkor áll fenn, ha az elkövető a bűncselekmény törvényi tényállását szemtanú (az elfogó) jelenlétében valósítja meg, azonban tettenérésnek minősül az is, ha az elkövetőt a helyszínről távoztában vagy üldözés után fogják el, tehát ha a cselekmény elkövetése és az elkövető elfogása közötti folyamat nem szakad meg.

A fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a konkrét esetben – noha a rendőrök a cselekményt maguk nem észlelték – jogi értelemben valóban tettenérés történt, így az intézkedő rendőr – az Rtv. idézett 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján – mérlegelés nélkül köteles volt elfogni és előállítani a panaszost az illetékességgel rendelkező rendőrkapitányságra.

Erre figyelemmel a panaszos személyes szabadságának előállítással való korlátozását a Testület jogszerűnek minősítette, és a kapcsolódó alapjog megsértését nem állapította meg.

A Testület egyébként abban az esetben is indokoltnak fogadná el a személyi szabadság elvonását, ha a történetek nem minősülnének tettenérésnek, ebben az esetben ugyanis az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerinti – a rendőr mérlegelésén alapuló – előállítási lehetőség (előállítható, „aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható”) biztosítana jogalapot a személyi szabadság elvonására, amely – az eset valamennyi körülményét figyelembe véve – aránytalannak sem lenne tekinthető.

b) A Testület azonban a panaszos előállításának jogszerűségén túl azt is vizsgálta, hogy az intézkedés időtartama annak céljához és az elvégzett eljárási cselekményekhez mérten nem volt-e szükségtelenül hosszú.

Az előállításról kiállított igazolás szerint a panaszos szabadságának korlátozása 2010. augusztus 3-án 11 óra 45 perctől 17 óra 15 percig tartott. A rendőri jelentés és a fogdakönyv is arról számol be, hogy a panaszost a fogdára 13 óra 30 perckor fogadták be, kihallgatását pedig 15 óra és 15 óra 23 perc között végezték el. A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott iratokból kiderül, hogy az ügyben a sértett törvényes képviselőjének a feljelentését 13 óra 3 perc és 13 óra 24 perc között rögzítették a kapitányságon, azonban a panaszos fogvatartásának idején további eljárási cselekményről nem számolnak be. Ez azt jelenti, hogy a sértett 13 óra 30 perckor zajlott fogdai befogadásától kihallgatásának kezdetéig, vagyis 15 óráig, majd pedig a kihallgatás végétől tehát 15 óra 23 perctől 17 óra 15 percig, tehát összesen közel három és fél órán keresztül az adminisztrációs teendőkön kívül más, a panaszost érintő cselekmény nem történt.

Ezen közel három és fél órás időtartamot a Testület aránytalanul hosszúnak ítélte ahhoz, hogy a rendőrségnek a fogvatartással összefüggő, adminisztratív jellegű feladatai indokolják (különös tekintettel a kihallgatás lezárását követő kétórányi fogvatartásra), ezért a fogvatartás időtartama miatt a panaszos személyes szabadságának aránytalan korlátozását, s ekként sérelmét állapította meg.

Az intézkedések vizsgálata után a Testület a panaszossal szembeni kényszerítő eszköz-alkalmazást vizsgálta.

5) Bár a panaszos megbilincselését külön nem sérelmezte, a Testület megvizsgálta, hogy fennálltak-e a bilincshasználat feltételei.

Az Rtv. 48. §-a értelmében „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására vagy d) ellenszegülésének megtörésére”.

A rendőri jelentés alapján a panaszos többszöri rendőri felszólításra sem állt meg, majd megállítása után az intézkedés, illetve a rendőr által alkalmazott testi kényszer alól több alkalommal megpróbálta kivonni magát, mielőtt a rendőr a földre vitte, és ott a panaszos kezeit hátra bilincselte.

Mivel a Testület a fentebb kifejtettek szerint a panaszos elfogásának mikéntje tekintetében a rendőrségi verziót fogadta el, arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos megbilincselése az Rtv. 48. § c) pontja alapján, szökésének megakadályozása érdekében indokolt volt.

A bilincs alkalmazásával összefüggésben ezért a Testület a panaszos emberi méltóságának megsértését nem állapította meg.

6) A panaszos előadása alapján a Testület vizsgálta a térdepeltetés kérdését, valamint a jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazását (azaz a bántalmazást).

A panaszos előadása szerint, amikor a rendőrök megjelentek a házánál, kihívták az utcára, majd a kapun kívül átvizsgálták a ruházatát. Ezt követően letérdepeltették a földre, és ott kellett várnia, amíg a rendőrök a fülbevalót keresték, amit a panaszos félelmében a földre ejtett. Mintegy fél órát térdelt a kapu előtt, és már nagyon fájt a térd, amikor a rendőrök beültették a szolgálati gépkocsiba. Itt beült mellé az egyik rendőr és egy településőr, akik ütlegetni kezdték a könyökükkel a fején és a felső testén. Ezután beszállították a rendőrkapitányságra, bevitték az épületbe, és a folyosón leültették. Itt az egyik rendőr fejbe rúgta, illetve „tenyeres ütésekkel” mérték a fejére. Legalább négyen bántalmazták, majd a fogdán helyezték el.

a) A panaszos beadványában azt sérelmezi, hogy az intézkedés során mintegy fél órát térdelt a kapu előtt, és már nagyon fájt a térd, amikor a rendőrök beültették a szolgálati gépkocsiba. E panasz kapcsán a Testület az alábbiakat szerint foglalt állást.

A rendőri jelentés az Rtv. 47. §-ára való hivatkozáson túl azt rögzíti, hogy a ruházatátvizsgálást követően felállította az elkövetőt, és a ház kerítéséhez kísérte. Itt, mivel korábbi magatartása – kitaró menekülése, majd többszöri ellenszegülése, a testi kényszer keretében alkalmazott fogásokból való kibújása – miatt kiszámíthatatlannak ítélte a viselkedését, tartott a szökésétől, valamint a támadásától is, továbbá mivel egyedül tartózkodott intézkedésre jogosult személyként a helyszínen, az elkövetőt a kerítéssel szemben a földre térdeltette. Ezután volt csupán lehetősége arra, hogy rádióforgalmazást bonyolítson az ügyeletes tiszttel.

A zászlós hívására a helyszínen megjelent rendőrök úgy nyilatkoztak, hogy helyszínre érkezésükkor a panaszos valóban egy ház kerítése előtt térdelt. Az intézkedés alá vont személyt a zászlós a főtörzsőrmester jelenlétében tájékoztatta az előállítás okáról, majd a szolgálati gépkocsihoz kísérték, és abba beültették.

A rendőrrel eljáró településőr megerősítette a zászlós előadását, ahhoz annyit fűzött hozzá, hogy a térdepeltetés megítélése szerint nem tartott tovább, mint 10 perc, mivel csak azt kellett megvárni, hogy a rendőri segítség a helyszínre érkezzen.

A vonatkozó jogszabályok nem tartalmaznak rendelkezéseket arra nézve, hogy a rendőr bármilyen testhelyzet felvételére kötelezheti az intézkedés alá vont személyt. A térdepelésre való felszólítás az Rtv. 47. §-a értelmében véve testi kényszernek nem minősülhet, mivel annak fogalmi eleme, hogy a rendőr testi erővel kényszerítse cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására az érintettet, jelen esetben azonban erről bizonyosan nem volt szó.

A Testület megítélése szerint a kérdés a konkrét esetben leginkább a bilincselés sajátos módjaként ítéltető meg, így a Testület az erre vonatkozó szabályok áttekintésével keresett választ arra a kérdésre, hogy a rendőr tevékenysége jogszerű volt-e.

A Szolgálati Szabályzat 60. § (5) bekezdése értelmében tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó. Ugyanezen szakasz (7) bekezdése értelmében „nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor”.

Ilyen természetű kivételt a hátrabilincselte kezű személy térdepeltetése kapcsán a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz, ahhoz pedig nem fér kétség, hogy ez a helyzet és pozíció a jellegénél fogva megalázó.

A Testület hasonló következtetésre jutott akkor is, amikor az arányossági követelmény irányából értékelte a rendőri magatartást. Az Rtv. 15. §-ában foglalt követelmény értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A Testület elfogadta, hogy a panaszos részéről fennállt a szökésveszély, és hogy a rendőr testi kényszerrel nem, hanem csupán a kezek hátrabilincselésével tudta biztosítani az intézkedés végig vitelét, arra nézve azonban nem kapott meggyőző bizonyítékot, hogy a hátrabilincselés nem volt elégséges az intézkedés sikerének garantálásához. A rendőr a panaszost úgy fogta el, illetve vitte le testi kényszerrel a földre, hogy a panaszos nem volt megbilincselve. Nincs tehát ok annak a feltételezésére, hogy a panaszosnak reális esélye lett volna megszökni immár hátra helyzetbe megbilincselte kézzel. Végül a rendőrnek lehetősége lett volna – egy, a panaszosra nézve még mindig kisebb korlátozással járó, a méltóságot kevésbé csorbító megoldással – a panaszost tárgyhoz (pl. a kerítéshez) bilincselni a Szolgálati Szabályzat 60. § (6) bekezdés c) pontja alapján, amely szerint tárgyhoz bilincselésnek – többek között – akkor van helye, ha a személy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható. Továbbá arra is módja lett volna a rendőrnek, hogy a panaszost a segítség megérkezéséig megbilincselte állapotban a szolgálati járműbe beültesse, vagy – szintén megbilincselte állapotban – fogásában tartsa.

A Testület nem vonja kétségbe, hogy az eljáró rendőr szándéka az intézkedés biztonságos végrehajtására, és nem a panaszos megalázó helyzetbe hozására irányult, az alapjogsértés azonban az intézkedő rendőr szándékától függetlenül is megvalósulhat. **A Testület ezért a panaszos térdepeltetése kapcsán az emberi méltósághoz való jog megsértését állapította meg.**

b) A Testület végül a panaszossal szemben jogszabályi felhatalmazáson túl alkalmazott fizikai erőszak, azaz a panaszos bántalmazása kérdésében alakította ki álláspontját az alábbiak szerint.

A Testület felhívásának, amely a beadványban foglalt panaszosi előadás kiegészítésére vonatkozott, a panaszos nem tett eleget, édesapja ugyanakkor rendelkezésre bocsátott egy, a D. Városi Önkormányzat Járóbeteg Szakrendelésén kiállított leletet. A lelet tanúsága szerint a rendelésen a panaszos 2010. augusztus 11-én jelent meg.

A rendőrség továbbá arról nyújtott tájékoztatást, hogy a panaszos orvosi vizsgálatára a fogdai befogadás során nem került sor, mivel arra nem volt szükség, így a rendőrség nem tudott orvosi iratokat a panaszos egészségi állapotáról a fogvatartás idejéről a Testület rendelkezésére bocsátani.

A eljáró rendőrök nem tettek az iratokban említést arról, hogy a törvényben rögzített kényszerítő eszközök alkalmazásán túl – akár a beszállítás során, akár a rendőrkapitányságon

– bármilyen erőszakos cselekményt tanúsítottak volna a panaszossal szemben, illetve a Testület ez irányú kérdésre tagadó választ adtak.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök személyes meghallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során kizárólag a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozata állt rendelkezésre.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomaši kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta az ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét.

A Bíróság esetjogában arra is van példa, hogy olyan esetben állapította meg a 3. cikk sérelmét a fenti indokok alapján, amikor a kérelmező nem azonnal fordult orvoshoz. A Balogh kontra Magyarország ügyben (47940/99 sz. kérelem), ahol egy pofontól keletkezett dobhártya átszakadás jelentette a sérelmet, a bíróság a következőket rögzítette: „Igaz, a kérelmező nem kért orvosi segítséget az állított incidens estében, sem másnap, hanem csak 1995. augusztus 11-én [az ügy alapjául szolgáló események 1995. augusztus 9-én zajlottak]. Figyelemmel azonban arra a tényre, hogy saját lakóhelyére hazaérve azonnal orvoshoz fordult, a Bíróság nem tulajdonít döntő jelentőséget e késedelemnek, amely egyébként sem tekinthető olyan lényegesnek, hogy az megghiúsítsa ügyét a 3. cikk alapján” (49. §).

Jelen esetben a sérelmezett események 2010. augusztus 3-án zajlottak, azonban az egyetlen – Testület rendelkezésére álló – orvosi irat, amely a panaszos bántalmazását alátámasztja, 2010. augusztus 11-én, tehát több mint egy héttel a rendőri intézkedés után keletkezett. Ráadásul – ellentétben a Balogh-üggyel, ahol rendelkezésre állt olyan tanúvallomás, amely szerint az ügy kérelmezőjén már a kihallgatása után közvetlenül észlelni lehetett a füle körül sérülésre utaló jeleket, jelen ügyben semmilyen egyéb bizonyíték nem támasztja alá, hogy a sérülés az előállítás kapcsán keletkezett volna.

A Testület meglátása szerint ezért a csatolt orvosi dokumentum nem alkalmas arra, hogy egyértelműen bizonyítsa: a panaszos a rendőrségi őrizet ideje alatt szerezte a sérüléseit, így a Bíróság gyakorlatában kidolgozott bizonyítási teher sem alkalmazható.

Annak ellenére, hogy a Testület állásfoglalásának kialakítása a büntetőeljárásban megkövetelt bizonyosság fokánál alacsonyabb szintű bizonyosság mellett is lehetséges, a Testület a panaszos azon előadását, hogy a rendőri intézkedés során bántalmazást szenvedett el, az általa előadott bizonyítékok alapján nem látta megállapíthatónak, így a panaszos és a rendőrség előadásában mutatkozó ellenmondás a kérdés kapcsán nem volt feloldható.

A jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása miatt ezért a Testület a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését a konkrét esetben nem tudta megállapítani.

A Testület megjegyzi, hogy ebben a kérdésben – a panaszos előadása és az ügyészség tájékoztatása szerint – párhuzamosan folyamatban lévő büntetőeljárás természetesen további bizonyítékok alapján eltérő következtetésre juthat, a panaszeljárásra irányadó szabályok szerint azonban ezt a döntést a Testületnek nem áll módjában bevárni, hiszen az eljárást nem függesztheti fel.

IV.

A Testület a fentiek alapján úgy ítélte meg, hogy a sérelmezett intézkedést kezdeményező rendőr megfelelő jogszabályi felhatalmazás birtokában, törvényi – intézkedési – kötelezettségének eleget téve járt el a bűncselekmény elkövetésének helyszínén, és mivel az adatgyűjtés során egyértelműen a panaszos személyével kapcsolatos adatok merültek fel, a Testület jogszerűnek minősítette az érintett rendőr azon eljárását, amelynek keretében a panaszost intézkedés alá vonta. Ennek keretében indokoltan került sor a panaszos igazoltatására és ruházatának átvizsgálására is. A panaszos személyes szabadságának előállítással való korlátozását a Testület szintén jogszerűnek minősítette, annak közel három és fél órás időtartamát azonban aránytalanul hosszúnak ítélte, s ekként alapjogsértést állapított meg.

A bilincs alkalmazása kapcsán a Testület megítélése szerint alapjogsértés nem következett be, ugyanakkor a panaszos térdepeltetése az emberi méltósághoz való jog megsértését megvalósította. A jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása a konkrét esetben nem volt bizonyítható, így a Testület a panaszos testi épségéhez fűződő alapvető jogának megsértését ebben a vonatkozásban nem tudta megállapítani.

A Testület megállapítása szerint a panaszos személyi szabadságának a szükségesnél hosszabb ideig való korlátozása és a panaszos méltóságának a hátrabilincseltséggel való térdepeltetése által megvalósított csorbítása együttesen eléri a súlyosság azon fokát, amely miatt indokolt az állásfoglalást megküldeni az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2011. június 22.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag